

Evocationis

Oproep voor start monitoring van bedreigde sprinkhanen en krekels in Nederland

Later dit jaar komt een eerste Rode Lijst van de Nederlandse sprinkhanen uit. In deze Rode Lijst wordt de bedreiging van de afzonderlijke soorten aangegeven, zoals die op basis van analyses van het sprinkhanenbestand van EIS-NL is bepaald.

Met het verschijnen van de atlas en Rode Lijst zullen sprinkhanen extra aandacht krijgen vanuit het beleid en vanuit de terreinbeherende instanties. Deze aandacht zal er hopelijk toe leiden dat er wordt gewerkt aan de mogelijkheden om sprinkhanen te beschermen. Diverse soorten dreigen bij het uitblijven van maatregelen op nog meer plekken achteruit te gaan of zelfs uit ons land te verdwijnen. Eén van de manieren om aandacht voor deze soorten ook in de toekomst te behouden is het rapporteren over de status en ontwikkeling van soorten: **monitoring**. In eerste instantie zou van de bedreigde en zeldzame soorten van alle vindplaatsen een nauwkeurige plaatsaanduiding en een betrouwbare indicatie van de omvang van de populatie bekend moeten worden; deze soorten behoeven immers extra aandacht. Door te rapporteren over de ontwikkelingen van deze soorten in de tijd kunnen de noodzaak of het effect van maatregelen worden belicht. De gegevens in het huidige EIS-bestand zijn niet met een dergelijk doel verzameld en zijn niet geschikt om dergelijke analyses uit te voeren. Zo is het bijvoorbeeld nooit duidelijk of een opgegeven aantal een schatting is van de totale populatieomvang en ook is het lokaal uitsterven van een soort die jaren achtereen voorkwam niet goed in het bestand op te sporen. Wel vormen de gegevens in het EIS-bestand een belangrijke basis om met de monitoring te starten. Door de krachten te bundelen moet het mogelijk zijn het bestand een meerwaarde te geven waar het gaat om de zeldzame soorten.

Vandaar dat ik de volgende oproep doe:

1. Waarnemingen van met name de volgende soorten zo veel mogelijk op hectometer nauwkeurig opgeven en extra moeite doen om de verspreiding van een hele populatie zo in kaart te brengen:

Phaneroptera falcata

Decticus verrucivorus

Gryllus campestris

Tetrix tenuicornis

T. ceperoi

Stethophyma grossum

Chorthippus dorsatus

C. montanus

C. vagans

C. apricarius

S. lineatus (met name buiten de Veluwe)

Ephippiger ephippiger

Oedipoda caerulea

Chrysochraon dispar

Gomphocerippus rufus

2. Voor de hiervoor genoemde soorten zo veel mogelijk streven naar schattingen van de populatie-omvang. Het kan daarbij gaan om een schatting van de totale populatie (populatie-schatting), of alleen een deel (bijv. alleen binnen een heide-perceel, perceelschatting). Het is wel belangrijk aan te geven welk van beide schattingen is gedaan.

Schatten van de populatie-omvang van sprinkhanen kan zeer moeilijk zijn. Vandaar enige richtlijnen, die overigens voor verbetering vatbaar zijn:

a. Schatten van het aantal roepende mannetjes: goede methode voor soorten die voorkomen in lage dichtheden en redelijk luid zingen. Voorbeelden: *Decticus*, *Gryllus*, *Ephippiger*, *Chrysochraon* en *Stethophyma*. Nadeel is de afhankelijkheid van goed weer en/of van het goede tijdstip van het jaar (*Gryllus*) of van de dag. Dit is (deels) te ondervangen door minstens op 2 of 3 dagen te schatten.

b. Schatten van het aantal op zicht: De enige methode voor *Oedipoda*, *Tetrix*-en en waarschijnlijk ook *Phaneroptera*. Deze methode is echter minder betrouwbaar, en dus af te raden voor soorten die anders geschat kunnen worden. Ze is erg afhankelijk van de waarnemer en de zoekintensiteit en kan vermoedelijk alleen globale indicaties van de populatie geven. Ook hier kan een tweede of derde schatting van belang zijn.

(c. Zie voor nauwkeurige schattingen ook het verhaal van Cherrill & Brown op pag. 2—9 van deze Saltabel ! (redactie))

In de meeste gevallen is een globale indicatie (bijv. "ca. 300 exx." of "20 zingende ♂♂") al voldoende om te weten of een populatie levensvatbaar is of sterk achteruit of vooruit gaat ten opzichte van voorgaande jaren. Ook hier is het erg belangrijk aan te geven wat er geschat is.

3. Proberen populaties of percelen regelmatig (zo mogelijk ieder jaar) weer te bezoeken om ontwikkelingen te kunnen signaleren.

Monitoring van veel, meer algemene, soorten is ook mogelijk, maar hiervoor schieten de bovenstaande methoden tekort (en is dan ook niet het doel van deze oproep). Een kwantitatieve schatting met behulp van kleine presentatievlakken zou hier uitkomst kunnen bieden. Een voorstel hiervoor wordt in de te verschijnen atlas besproken. Verder verdient ook het gewone karterwerk van sprinkhanen aandacht, alleen al omdat dit de enige manier is om uit te vinden waar nieuwe of onbekende populaties van bedreigde soorten zich bevinden.

Ik wil graag aan eenieder die ideeën of ervaringen heeft of opdoet vragen die met mij te delen. Ook hoop ik dat er een begin wordt gemaakt met het verzamelen van gegevens ten aanzien van de populatieomvang van

zeldzame soorten. Mensen die geïnteresseerd zijn in de mogelijkheden voor monitoring van algemenere soorten kunnen ook contact met mij opnemen.

Ik hoop dat we mede door het opstarten van sprinkhaanmonitoring meer aandacht kunnen vragen voor de kwetsbaren onder onze zingende en springende vrienden.

Baudewijn Odé
P.C. Hoofstraat 149
1071 BT Amsterdam
020-6721781